

TEGULA > *teula*, REGULA > *reula*.

Un cert socors en l'embaràs fonètic potser ens l'aporta el balear *esbrellar*, sobretot si aquest té antecedents mossàrabs (la ultracorreció d'arabisme *-berz* > *-bre-* no hi fóra desfavorable), que realment és força versemblant des de diferents punts de vista. Val a dir que no és pas un suport segur, perquè també se'n podria concebre alguna altra interpretació fonètica, i es podria interpretar així mateix com el fruit d'una contaminació progressiva de *esberlar* pel sinònim *estavellar* (i *estellar*): de primer, pas a **esberllar* després a *esbrellar*, coincidint ja del tot la terminació dels dos mots.

No em sembla tampoc que la *v-* de VIRGULA enfront de la *b* de *berla esberla(r)* constitueixi objecció important, quan hi ha tants casos romànics de *b-* inicial < *v-*, mal explicat; altrament es tracta d'un mot només documentat en data moderna; i només una petita part de la seva àrea occitana (i gens de la catalana si *esbrellar* fos mossarabisme) sobreix de la zona de confusió total de *v* i *b*.

En conclusió, L'etimologia EXVIRGULARE/VIRGULA és ben sostenible, però es presta a força dubtes i objeccions. Pensem, doncs, si s'entrevéu algun altre camí. Un origen pre-romà no fóra gens inversemblant per raons de principi, en un mot així. Però entre els agafadors que se m'ocorren n'hi ha molts de francament dolents, i cap de netament atractiu. Certament res a veure amb el scr. *bygalam* 'bocf', 'mica', que resulta ser romanalla hindú aborigen (Pok., IEW, 165). Semànticament sembla ben rebuscat de combinar amb el cèltic i gallo-romànic BISTLI-, que significà primerament 'fel' i després 'melsa' (REW, 1133; IEW, 102).

En el mateix aspecte trobo tant o més impracticable un derivat del cèltic BERUR-, gallo-romànic BERULA 'créixems' (DCEC, BERRO). La proximitat de *bessa* 'cada un dels dos cimals d'un arbre, d'un suro' i *esbessar* 'escapar un suro' (BDC XIII, 115) amb *esberlar* el mateix arbre, en un mateix vocabulari, ens suggereix si, estant la *-rl-* d'*esberlar* per *-s'l-* no podríem relligar els dos mots a base d'un derivat en *-ULARE* o *-ULA-*: s'hi hauria pogut pensar si *bessa*, parent de BESSÓ, hagués vingut d'un **BISSUS* parent del ll. BIS, però ara sabem que no hi ha tal **BISSUS* sinó un pre-romà BIKI- o cosa semblant: i llavors la idea esdevé fonèticament i morfològicament impossible.

Tampoc sembla que ens puguem fiar de la hipòtesi d'un *GUIS-* (*GUIS-T-/GUIS-L-*) 'branca' —altrament només fundat en mots escandinaus—, car la comparació que fa Pok. (IEW, 481) amb uns mots del germànic occidental, sembla indicar que era una aparença enganyadora. En fi, sens dubte l'oc. *berle*, *berlo*, «bord, rebord» (sobretot si ho poguéssim lligar amb el landès *berle*, però ja hem vist que això és incertíssim), ens recorda el cast. *VERA* (DCEC), port. *beira*, 'vora'; però havent demostrat que l'ètimon d'això tenia la forma **BARIA*, es fa impossible de formar-ne un derivat en *-LA-*, i per tant cal renunciar del tot a aqueixa pista, ja ben incerta per tota mena de raons.

Vagament podríem esperar més perspectives per

unes altres bandes, com la de l'indoeur. BHEI- i BHEI-D- 'fendre, badar'; però no es coneix d'això cap amplificació en *-L-* (IEW, 117-8) ni altre derivat que s'acosti a (*es*)*berla*. El mateix cal dir de la família del fr. *briser*, irl. ant. *brissid* (IEW, 166) o de l'arrel ie. BHER- 'fendre', 'fer una incisió' (IEW, 134).

Solament podríem encara deixar una escltxa oberta pensant en dues alternatives sorotàptiques. Un **BÉROLA* o **BÉSOLA* 'canyeta' corresponent al ll. *ferula*, *festuca*. Però l'etimologia d'aquests mots llatins és completament ignota (cap arrel indoeuropea) i més aviat s'ha de creure que hi hagués *F-* que *B-* en sorotàptic. O bé pensar més en el cat. comarcal *berla* 'ventalla de porta', que justament és la forma de la nostra família que menys bé es presta a l'etimologia VIRGULA, EXVIRGULARE. ¿Tindríem ací un derivat (potser diminutiu, etc.) en *-LA* del nom pan-indoeuropeu de la 'porta' *DHŪER-/DHŪOR/DHUR-* (IEW, 278-9), ll. *fores*, gr. *thyra*, germ. *daür*, etc.? UN *DHŪER-LĀ* > **BERLA*? Certament res d'això no està documentat en cap llengua indoeuropea; però això ací ja no ens donaria dret a oposar objeccions absolutes, car tals derivats en una arrel d'aquesta mena són una fàcil possibilitat. Això no podria ser cèltic, on *DHŪ-* ha donat *d-* pertot als derivats d'aquest mot (*-doro/duro-*, etc.); però restaria el sorotàptic, i potser tindríem dret a admetre (amb el poc que en sabem) que ací *DHŪ-* donés *b-* i no pas *F-*. La idea resta ben vaga, fins per a *berla* 'ventalla', i poc probable ja semànticament per als altres mots que ens ocupen.

DERIV.: *Esberla*, veg. supra. *Esberladís*. *Esberlador*. *Esberlament*. *Esberlingo*.

1 Només el TdF dóna *esberlat* com a llgd. i gc., però res d'això no porta Palay, i no en tinc notícia enlloc, ni a la Vall d'Aran. — 2 Polge atribueix a un landès *berle* o *berlede* el sentit de «petit vallon» (*MéIPHilGersoise*, 1964, 46), ço que més aviat ens en apartaria, però no ens podem fiar de l'exactitud d'aquest collega, que a desgrat de ser arxiver no cita mai les seves fonts, i es mostra massa donat a les especulacions etimològiques. Fora de l'occità res més no sé en la Romània, si no és un venec. *sberla* 'bufetada': «va via, che te dago una *sberla*» (trad. «schiaffo» en C. Goldoni, *Le Baruffe Chiozzotte* I, 10, Cibotto, *Teatro Veneto*, 1960, 594); però no havent-hi notícia d'altra cosa semblant en parlars d'Itàlia, hem de desconfiar i tómer una coincidència tan casual com resta semànticament vaga. — 3 La seva referència a un oc. ant. *espannir* 'rompre', oc. mod. *perná* 'fendre longitudinalment', de poc serveix, essent mots rars, d'etimologia incerta i suspects de resultar d'encreuaments.

Esberrar, *V. esbarrar* (ESVARAR) *Esbesselar*, *V. bacell* (BACIL) i *esbarzellar*, supra

Esbessonar, *V. bessó* i els seus deriv. *Esbiaix*, *esbiaxada*, *esbiaixar*, *V. biaix* *Esbieç*, *esbiegar*, *V. belar* *Esbigassar*, *V. biga* *Esbinyar-se*, dubto que sigui usual a l'Emp. ni enlloc: imitació ocasional de l'it. *svignarsi* *Esbirbador*, *esbirbar*, *esbirbó*, *V. birbar*